

μπορούμε να προβλέψουμε το δείκτη της συναισθηματικής νοημοσύνης από το «στυλ» κάποιου. Βέβαια η προσωπικότητα θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό «όπλο» στην καλλιέργεια και ανάπτυξη του δείκτη της συναισθηματικής μας νοημοσύνης.

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι προκειμένου να έχουμε μία αντιπροσωπευτική εικόνα ενός ατόμου λαμβάνουμε υπόψη μας και τις τρεις παραμέτρους ΔΝ, ΣΝ και Προσωπικότητα. Η καθεμία από αυτές είναι ανεξάρτητη και σε καμία περίπτωση δεν επικαλύπτει η μία την άλλη. Οι παράμετρος αυτές αποτελούν τον καθοριστικό παράγοντα εξέλιξης ενός ατόμου και ουσιαστικά καθορίζουν το επίπεδο της επιτυχίας του καθενός σε όλους τους τομείς και εκφάνσεις της ζωής του.

1.6.2 Ένας έξυπνος βλάκας

Μετά τη πρόταση του Χάουαρντ Γκάρντνερ στο σημαντικό έργο του «Οργάνωση του Νου» για τη Θεωρία της Πολλαπλής Ευφυΐας, πως υπάρχουν επτά διαφορετικές ευφυΐες, μπορούμε να υποθέσουμε πως κάποιος που είναι ευφυής στην ευφυΐα του χώρου για παράδειγμα, ίσως, είναι βλάκας όσον αφορά κάποιο άλλο είδος ευφυΐας.

Η ακαδημαϊκή ευφυΐα δεν έχει και πολλή σχέση με τη συναισθηματική ζωή. Άνθρωποι με υψηλό δείκτη νοημοσύνης μπορεί να χειρίζονται εντυπωσιακά άστοχα την προσωπική της ζωή. Σε αντίθεση με το ΔΝ, που έχει γνωρίσει κοντά στα εκατό χρόνια έρευνες πάνω σε εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους, η συναισθηματική νοημοσύνη (emotional intelligence, EQ) είναι μια νέα έννοια. Κανένας δεν μπορεί να πει με ακρίβεια σε ποιο βαθμό ευθύνεται για τις διαφορές των ανθρώπων στη ζωή τους. Από τα δεδομένα προκύπτει ότι μπορεί να είναι εξίσου και μερικές φορές πιο ισχυρή από το ΔΝ. Παρόλο που υπάρχουν εκείνοι που ισχυρίζονται ότι ο ΔΝ δεν μπορεί να μεταβληθεί σημαντικά από την εμπειρία ή την αγωγή, καίριες συναισθηματικές ικανότητες μπορούν πράγματι να διδαχθούν και να βελτιωθούν στα παιδιά – αν βέβαια μπούμε στον κόπο να τις διδάξουμε.

Όμως τα σχολεία μας συνεχίζουν να εστιάζουν την προσοχή στις ακαδημαϊκές δεξιότητες, αγνοώντας τη συναισθηματική νοημοσύνη, ένα σύνολο διακριτικών στοιχείων – μερικοί θα το αποκαλούσαν χαρακτήρα – που επίσης έχει απεριόριστη σημασία για το προσωπικό μας πεπρωμένο. Η συναισθηματική σφαίρα είναι ένα πεδίο το οποίο, όσο και τα μαθηματικά ή η ανάγνωση, μπορεί να χειριστεί κανείς με μεγαλύτερη ή μικρότερη επιδεξιότητα, και απαιτεί το δικό της μοναδικό σύνολο ικανοτήτων. Το συναισθηματικό ταλέντο είναι μια μετά-ικανότητα που καθορίζει πόσο καλά μπορούμε να χειριστούμε οποιαδήποτε ικανότητα διαθέτουμε, ακόμα και την ακατέργαστη ευφυΐα (raw intellect). Οι άνθρωποι που δεν είναι σε θέση να βάλουν σε τάξη και να ελέγξουν τη συναισθηματική τους ζωή, δίνουν εσωτερικές

μάχες που υπονομεύουν την ικανότητά τους για σωστά προσανατολισμένη εργασία και καθαρή σκέψη¹⁴.

Ένα παράδειγμα το οποίο μπορεί να αναφερθεί στην περίπτωση «έναν έξυπνο βλάκα» είναι αυτό του Τζέισον Χ., αριστούχου δευτεροετή φοιτητή σε ένα κολλέγιο του Κοράλ Σπρινγκς στη Φλόριντα, διακατεχόταν από την έμμονη ιδέα να μπει στην Ιατρική Σχολή. Όχι όποια κι όποια Ιατρική Σχολή όμως. Εκείνος ονειρευόταν το Χάρβαρντ. Αλλά ο Πολογκρούτο, ο καθηγητής του της Φυσικής, είχε βαθμολογήσει τον Τζέισον με 80 σε ένα τεστ. Θεωρώντας ότι ο βαθμός -ένα απλό Β- έβαζε τα όνειρά του σε κίνδυνο, ο Τζέισον πήρε ένα μαχαίρι στο σχολείο και πάνω σε έναν διαπληκτισμό με τον Πολογκρούτο στο εργαστήριο της Φυσικής, μαχαίρωσε τον καθηγητή του στον αυχένα, προτού προλάβουν να τον εμποδίσουν. Κάποιος δικαστής βρήκε τον Τζέισον αθώο, παροδικά παράφρονα κατά τη διάρκεια του επεισοδίου, ενώ μία ομάδα τεσσάρων ψυχολόγων και ψυχιάτρων ορκιζόταν ότι ήταν ψυχωτικός κατά τη διάρκεια του διαπληκτισμού. Ο Τζέισον ισχυρίστηκε ότι είχε σκεφτεί να αυτοκτονήσει εξαιτίας της βαθμολογίας του στο τεστ και είχε πάει στον Πολογκρούτο για να του ανακοινώσει ότι θα σκοτωνόταν εξαιτίας του κακού βαθμού. Ο Πολογκρούτο διηγήθηκε την ιστορία διαφορετικά: "Νομίζω ότι προσπαθούσε να με ξεκάνει μ' εκείνο το μαχαίρι" επειδή είχε οργιστεί με τον κακό βαθμό. Παρόλο που ο Τζέισον αποφοίτησε με τους μεγαλύτερους επαίνους, ο παλιός καθηγητής του της Φυσικής, Πολογκρούτο, παραπονιόταν πως ο Τζέισον ποτέ δε ζήτησε συγγνώμη, ούτε καν ανέλαβε την ευθύνη της πράξης του.

Το ερώτημα που προκύπτει από το παραπάνω παράδειγμα είναι το πώς είναι δυνατόν κάποιος με τόσο φανερά υψηλή νοημοσύνη να κάνει κάτι τόσο παράλογο, τόσο πολύ βλακώδες; Η απάντηση βρίσκεται στο ότι η ακαδημαϊκή ευφυΐα δεν έχει άμεση σχέση με τη συναισθηματική ζωή. Οι ευφυέστεροι ανάμεσά μας μπορούν να πνιγούν στον ωκεανό των απειθάρχητων παρορμήσεων και των αχαλίνωτων παθών τους και άνθρωποι με υψηλό δείκτη νοημοσύνης μπορεί να χειρίζονται εντυπωσιακά άστοχα την προσωπική τους ζωή. Ο Δείκτης Νοημοσύνης συμβάλλει κατά 20% στους παράγοντες που καθορίζουν την επιτυχία στη ζωή, γεγονός που αφήνει ένα 80% σε άλλους παράγοντες. Το να γνωρίζουμε ότι ένα άτομο είναι άριστος φοιτητής σημαίνει μόνο πως είναι εξαιρετικά καλός σε ό,τι μετριέται με βαθμούς. Δε μας λέει τίποτα για το πώς αντιδρά στις μεταστροφές της ζωής. Και αυτό είναι το πρόβλημα, η ακαδημαϊκή νοημοσύνη δεν προετοιμάζει στην πραγματικότητα για καμία από τις θύελλες ή τις ευκαιρίες που η ζωή φέρνει στον άνθρωπο.

¹⁴ <http://antikleidi.com/anatrofi/eq/>

Παρακολουθώντας μέχρι τη μέση ηλικία 95 φοιτητές του Χάρβαρντ από τις τάξεις της δεκαετίας του '40, εκείνοι που είχαν τις υψηλότερες επιδόσεις στα τεστ στο κολέγιο δεν ήταν ιδιαίτερα επιτυχημένοι, σε σύγκριση με συμμαθητές τους με χαμηλότερες βαθμολογίες, ως προς τους μισθούς, την παραγωγικότητα ή τη θέση τους, ο καθένας στον τομέα του. Ούτε ήταν τόσο ικανοποιημένοι από τη ζωή τους ούτε τόσο ευτυχισμένοι από τις φίλιες τους, την οικογένειά τους και τις πολύ στενές προσωπικές τους σχέσεις. Εντούτοις, οι ικανότητες που αποκτήθηκαν κατά την παιδική ηλικία, όπως η ικανότητα να αντιμετωπίζει κανείς τις αναποδιές, να ελέγχει τα συναισθήματά του και να τα πηγαίνει καλά με τους ανθρώπους, ήταν αυτές που έπαιξαν το σπουδαιότερο ρόλο¹⁵.

Οι άνθρωποι με πολύ ανεπτυγμένες συναισθηματικές δεξιότητες είναι πιθανότατα πιο ευχαριστημένοι και πιο αποτελεσματικοί στη ζωή τους, και είναι ικανοί να ελέγξουν τις νοητικές εκείνες συνήθειες που δίνουν ώθηση στην παραγωγικότητά τους. Οι άνθρωποι που δεν είναι σε θέση να βάλουν σε τάξη και να ελέγξουν τη συναισθηματική τους ζωή, δίνουν εσωτερικές μάχες που υπονομεύουν την ικανότητά τους για σωστά προσανατολισμένη εργασία και σκέψη.

1.7 Η αρνητική διάσταση της συναισθηματικής νοημοσύνης

Μελετώντας την έννοια και τη σημασία της συναισθηματικής νοημοσύνης και τη θετική επιρροή που μπορεί να έχει στον άνθρωπο καθορίσαμε μόνο τα θετικά αποτελέσματα αυτής. Ωστόσο, όπως συμβαίνει με κάθε δεξιότητα που έχει ένας άνθρωπος, το να είναι σε θέση να «διαβάζει» κάποιον άλλο, μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε για καλό, είτε για κακό και όπως κάθε νόμισμα έχει δύο πλευρές έτσι και στη περίπτωση αυτή, η ΣΝ έχει και την αρνητική της διάσταση η οποία επίσης επηρεάζει και προσδιορίζει σε μεγάλο βαθμό την ανθρώπινη συμπεριφορά σε προσωπικό και σε επαγγελματικό επίπεδο.

Η αντίληψη ότι η οξύνοια των ανθρώπων μπορεί να σε βοηθήσει να πετύχεις αναπτύχθηκε πριν από περίπου 3 δεκαετίες, όταν η φράση συναισθηματική νοημοσύνη μπήκε για τα καλά στο λεξιλόγιό μας, αναφέρει το περιοδικό *The Atlantic*¹⁶, στο αφιέρωμά του για την «άλλη πλευρά» της ΣΝ. Όπως αναφέρει η έρευνα των Salovey και Mayer¹⁷, Συναισθηματική Νοημοσύνη, ο όρος αυτός έγινε γνωστός από το ομότιτλο βιβλίο του Daniel Goleman, το

¹⁵ http://vassiasarantopoulou.blogspot.gr/2010/11/blog-post_24.html

¹⁶ <http://www.theatlantic.com/world/>

¹⁷ http://www.unh.edu/emotional_intelligence/EIAssets/EmotionalIntelligenceProper/EI1990%20Emotional%20Intelligence.pdf